

Factsheet Ouderschap, gezag en (echt)scheiding

Juridisch ouderschap: beschrijft de formele ouder – kind relatie

De wet wijst als de *juridische moeder* aan de vrouw uit wie het kind geboren is. Ook de vrouw die het kind heeft geadopteerd wordt door de adoptie de juridische moeder.

De wet wijst als *juridische vader* aan de man die:

- met de moeder is getrouwd¹ op het moment van de geboorte;
- het kind heeft erkend²;
- het kind heeft geadopteerd;
- door de rechter als vader van het kind is aangewezen (op verzoek van moeder of kind).

NB: Sinds 2015 kan ook een vrouw de tweede juridische ouder worden door: huwelijk met de moeder, erkenning, adoptie of vaststelling van het ouderschap. Men spreekt van *duo-ouderschap*.

Gezag: geeft aan wie er zeggenschap heeft over een kind tot 18 jaar

Degene die het gezag heeft, is de wettelijk vertegenwoordiger. Dit wil zeggen dat hij de belangrijke beslissingen in de opvoeding neemt, zoals schoolkeuze, wel of geen (jeugd)hulp / behandeling.

Ouderlijk gezag of voogdij

Het gezag is bijna altijd in handen van de ouder(s) van het kind. Oefent een niet-ouder het gezag uit, dan heet het gezag *voogdij*. Er wordt een voogd benoemd als beide ouders zijn overleden en als de rechter het gezag van beide ouders heeft beëindigd.

NB: De *gezinsvoogd* organiseert bij een *ondertoezichtstelling* (ots) hulp en steun in het gezin. Een gezinsvoogd is geen wettelijk vertegenwoordiger, want bij een ots houden de ouders gezag.³

Gezamenlijk gezag van ouders

Ouders krijgen *automatisch* samen het gezag als hun kind tijdens hun huwelijk wordt geboren.

Als ouders niet getrouwd zijn krijgt de moeder alleen het gezag. Ouders kunnen dan in twee stappen samen het gezag krijgen:

1. Partner van moeder erkent op het gemeentehuis het kind, daardoor ontstaat juridisch ouderschap maar geen gezag (nog geen zeggenschap);
2. De ouders schrijven vervolgens hun gezamenlijk gezag (digitaal) in, in het Centraal Gezagsregister.

Gezamenlijk gezag van ouders nadat de relatie is verbroken

Ouders die samen het gezag hebben, blijven (in ruim 90% van de gevallen) ook na hun (echt)scheiding gezamenlijk gezag uitoefenen. Dit betekent dat beide ouders, ongeacht bij wie het kind woont, evenveel over het kind te zeggen hebben. Alleen in die gevallen waarin de belangen van de kinderen structureel en ernstig klem dreigen te raken kan *een rechter*, op verzoek van de ouder(s), het gezag aan één ouder toewijzen. In dat geval heeft één ouder het gezag en dus zeggenschap over het kind. De andere ouder heeft geen gezag meer maar blijft wel de juridische ouder van het kind.

melden → Ter kennisgeving

¹ Onder huwelijk wordt in deze factsheet ook het geregistreerd partnerschap verstaan. Sinds 1 april 2014 heeft dit partnerschap v.w.b. juridisch ouderschap en gezag dezelfde gevolgen als een huwelijk.

² Voor de erkenning heeft de man toestemming van de moeder nodig. Indien het kind 12 jaar of ouder is dan dient deze ook toestemming te verlenen voor de erkenning. Mocht de moeder of het kind van 12 jaar of ouder geen toestemming verlenen, dan kan de man vervangende toestemming tot erkenning aanvragen bij de rechtbank.

³ Alleen als een kind uit huis is geplaatst, kan de rechter in bijzondere gevallen de gezinsvoogd machtigen om beslissingen te nemen over hulp, behandeling en/of schoolkeuze

NB: Betrek beide gezagsouders meteen bij de hulp of het onderwijs. Nodig hen beiden uit voor contactmomenten, ouderavonden e.d. Houd vast aan één afspraak voor beide gezagsouders samen: school, wijkteam spreekt hen aan op hun gezamenlijk gezag. Ze behoren daarom in staat te zijn om, ongeacht problemen in hun (voorbij) relatie, met school, wijkteam te overleggen over hun kind.

NB: Als ouders het gezamenlijk gezag niet hebben laten registreren in het Centraal Gezagsregister, dan oefent de moeder het ouderlijk gezag alleen uit over het kind. Na de verbreking van de relatie kan de partner die het kind heeft erkend de rechtbank verzoeken de ouders met het gezamenlijk gezag te belasten (in het geval de moeder daar niet aan mee wil werken).

Toestemming van beide gezagsouders nodig?

Ja, voor inschrijving op een school, voor (de start van) jeugdhulp, diagnostiek e.d.

Als het gaat om toestemming voor *informatieverstrekking*, kun je met de toestemming van één ouder volstaan, tenzij;

- Je aanwijzingen hebt dat de andere ouder het er niet mee eens zal zijn;
- De informatieverstrekking de andere ouder raakt;
- De informatieverstrekking verstrekken / ingrijpende gevolgen kan hebben.

Als twee gezagsouders het niet eens zijn

Geeft de ene ouder wel toestemming en de andere niet, dan geldt dit als een weigering.

Als het echt niet lukt om de ouders op één lijn te krijgen dan kan een gezagsouder (niet de school of de hulpverlener) de rechtbank via een advocaat verzoeken de knoop door te hakken bijvoorbeeld over: diagnostiek, jeugdhulp, plaatsing op een school of medische behandeling.

Informatieplicht t.a.v. ouder zonder gezag

Professionals hebben de plicht om de juridisch ouder zonder gezag *op zijn verzoek* te informeren over zijn kind (schoolprestaties, hulp, verzorging e.d.)

NB: De ouder die het gezag heeft over het kind is volgens de wet verplicht de andere, niet met het gezag belaste ouder op de hoogte te houden van belangrijke zaken die het kind aangaan. Bijvoorbeeld over schoolrapporten en informatie over extra begeleiding.

Pleegouder

Een pleegouder voedt een kind in zijn gezin op, maar heeft geen gezag. Bij de intake van een pleegkind vraag je daarom altijd wie het gezag uitoefent.

Positie van jongeren vanaf 12 en 16 jaar in gezondheidszorg en (jeugd)hulp

Het gezag loopt door tot 18 jaar. Tot het 18^e jaar schrijven gezagsouders hun kind in op een school. In de gezondheidszorg en in de jeugdhulp zijn jongeren al vanaf hun 16^e jaar zelfstandig. Zij beslissen zelf over de hulp, tekenen zelf hulpverleningsplannen e.d. Tussen 12 en 16 jaar oefenen jongeren hun rechten samen met hun ouders uit. Dan is er toestemming van ouders en jongere nodig voor hulp.

Positie van jongeren bij Leerplicht

Tot 18 jaar schrijven gezaghebbende ouders formeel hun kind in op een school of opleiding.

Tot 16 jaar oefenen de gezaghebbende ouders op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens de rechten van hun kind uit t.a.v. het dossier van Leerplicht (inzage e.d.)

Vanaf 16 jaar oefent het kind zijn eigen rechten uit.